

KONFERENCJA EPISKOPATU POLSKI

PREWENCJA

nadużyć seksualnych wobec dzieci i młodzieży i osób niepełnosprawnych w pracy duszpasterskiej i wychowawczej Kościoła w Polsce

Zasady ogólne

1. Prewencja nadużyć seksualnych wobec nieletnich stanowi integralną część zaangażowania Kościoła w pracę z dziećmi i z młodzieżą. Wspólnota wiary zapewnia dzieciom i młodzieży bezpieczne i przejrzyste środowisko wzrostu, które współtworzą wszyscy odpowiedzialni za wspieranie rodziców w przekazywaniu wiary przez nauczanie i różne formy pracy duszpasterskiej. Prewencja ma na celu wyeliminowanie ryzyka popełnienia nadużyć seksualnych w ścisłym tego słowa znaczeniu przez kogokolwiek z uczestników duszpasterstwa dzieci i młodzieży. Ma również pomóc w uniknięciu psychicznych i fizycznych przekroczeń granic intymności. Cel ten ma być osiągnięty przez programy pomagające rodzicom, jak również osobom zaangażowanym w duszpasterstwo i wychowanie, w rozpoznaniu oznak wykorzystywania seksualnego i w odpowiedniej reakcji na nie. Prewencja ma się przyczynić do promocji ochrony dzieci i młodzieży przed różnymi formami przemocy i wykorzystania również poza środowiskami kościelnymi.
2. Prewencja musi uwzględnić specyfikę zagrożeń, na jakie są narażeni chłopcy i dziewczęta.
3. Wszystkie dzieła prowadzone przez jednostki organizacyjne Kościoła podejmujące pracę z dziećmi i młodzieżą są zobowiązane do przyjęcia i stosowania przejrzystych, nieskomplikowanych i poddanych jakościowej kontroli procedur prewencji nadużyć seksualnych. Opracowanie i wprowadzenie w życie procedur prewencji ma się dokonać we współpracy wszystkich osób i grup zaangażowanych w pracę z dziećmi i młodzieżą, nie wyłączając samych dzieci i młodzieży.
4. Ze względu na specyfikę grupy, szczególnej uwagi i kompetencji wymaga prewencja w środowisku osób niepełnosprawnych, zwłaszcza umysłowo i psychicznie.
5. Prewencja wymaga:
 - 5.1. przygotowania i wdrożenia we współpracy z rodzicami szczegółowych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży;
 - 5.2. przygotowania i przestrzegania kodeksu zachowań obowiązującego wszystkie osoby skierowane do pracy z dziećmi i młodzieżą;
 - 5.3. właściwej formacji kapłanów i przygotowujących się do kapłaństwa;
 - 5.4. prowadzenia obowiązkowych i regularnych szkoleń w zakresie prewencji dla katechetów i innych osób pracujących z dziećmi i młodzieżą, również w charakterze wolontariuszy;
 - 5.5. wprowadzenia pouczeń i wymagań w momencie kierowania do pracy czy do posługi z dziećmi i młodzieżą, również w charakterze wolontariuszy.

Zasady pracy z dziećmi i młodzieżą

6. Wszyscy wychowawcy, opiekunowie i animatorzy pracy z dziećmi i młodzieżą powinni otrzymać odpowiednie przeszkolenie dotyczące prewencji oraz mieć zapewnioną pomoc i superwizję ze strony odpowiedzialnych za prewencję o których mowa w punkcie 25.
7. Wszystkie nadrzędne kościelne struktury duszpasterstwa dzieci i młodzieży, organizacje katolickie, zrzeszenia dzieł wychowawczych i oświatowych prowadzone przez jednostki organizacyjne Kościoła powinny przyjąć i wdrażać konkretne reguły, formy i struktury prewencji odpowiednie dla różnych zakresów i form pracy z dziećmi i młodzieżą oraz dla różnych poziomów odpowiedzialności organizacyjnej za tę pracę opracowane przez powołane w punkcie 22. i 25. struktury odpowiedzialne za prewencję.
8. Przy wdrażaniu (programów) reguł, form i struktur, zapewniających dzieciom i młodzieży bezpieczne środowisko wzrostu, kościelne jednostki organizacyjne współpracują z rodzicami, wychowawcami i w razie potrzeby z kompetentnymi organami państwowymi i samorządowymi.
9. Każda katolicka instytucja służąca dzieciom i młodzieży powinna wyznaczyć osobę godną zaufania i odpowiednio przeszkoloną jako odpowiedzialną za prewencję w danej instytucji.
10. Skuteczną pomocą w różnych dziedzinach pracy z dziećmi i młodzieżą są jasne zasady określające formy bliskości i dystansu w relacjach między dorosłymi a dziećmi i młodzieżą. Dlatego każda instytucja i organizacja kościelna pracująca z dziećmi i młodzieżą powinna:
 - 10.1. posiadać własny kodeks zachowań;
 - 10.2. organizować szkolenia dla zatrudnianych osób oraz tych, które podejmują posługę w charakterze wolontariuszy.
11. Niestosowanie się do kodeksu zachowań powinno się wiązać z konsekwencjami służbowymi.

Zatrudnianie i przygotowanie wychowawców i opiekunów

12. Szczególną uwagę należy zwrócić na moment doboru personelu do pracy z dziećmi i młodzieżą. Temat prewencji powinien być poruszony obowiązkowo przy rozmowach kwalifikacyjnych personelu etatowego.
13. Każda zatrudniana osoba powinna przedstawić zaświadczenie o niekaralności oraz podpisać zobowiązanie przestrzegania kodeksu zachowań. Dotyczy to zarówno pracowników etatowych, duchownych i świeckich, w instytucjach katolickich, jak i wolontariuszy angażujących się w konkretne akcje jak np. kolonie letnie, obozy, rekolekcje itp.
14. Wydziały katechetyczne i katolickie uczelnie kształcące pedagogów powinny zadbać, aby prewencja nadużyć seksualnych stała się częścią profilu wykształcenia nauczycieli religii katolickiej, nauczycieli w przedszkolach i szkołach katolickich, wychowawców w internatach oraz zakładach opiekuńczo-wychowawczych prowadzonych przez kościelne jednostki organizacyjne.

15. Skuteczna prewencja nadużyć seksualnych wymaga, aby personel odpowiedzialny na wszystkich szczeblach odpowiedzialności był odpowiednio szkolony w zakresie:
 - 15.1. własnej kompetencji emocjonalnej i społecznej;
 - 15.2. komunikacji i rozwiązywania konfliktów;
 - 15.3. dynamiki psychicznej ofiar;
 - 15.4. strategii sprawców nadużyć seksualnych;
 - 15.5. elementów strukturalnych w instytucjach, które mogą sprzyjać nadużyciom seksualnym;
 - 15.6. czynów karalnych w tym zakresie oraz aktualnego ustawodawstwa cywilnego i kościelnego i procedur z nimi związanych.
16. Celem szkoleń ma być zapewnienie jakości pracy wychowawczej i formacyjnej oraz wykluczenie możliwości popełnienia czynów zabronionych przez prawo.
17. Realizacja szkoleń wymienionych w punkcie 15. powinna być monitorowana odpowiednio na poziomie krajowym i na poziomie koordynatorów poszczególnych kościelnych jednostek organizacyjnych.

Zaangażowanie wolontariuszy

18. Reguły, formy i struktury prewencji dotyczące różnych zakresów i form pracy z dziećmi i młodzieżą dotyczą również wolontariuszy, którzy powinni:
 - 18.1. otrzymać je i zapoznać się z nimi;
 - 18.2. podpisać zobowiązanie do przestrzegania kodeksu zachowań;
 - 18.3. otrzymać podstawowe szkolenie związane z ochroną dziecka i rozpoznawaniem zagrożeń i sygnałów wskazujących na nadużycie seksualne;
 - 18.4. poznać osobę odpowiedzialną za prewencję w danej instytucji, czy duszpasterstwie.

Uwrażliwianie i edukacja dzieci i młodzieży

19. Dzieci i młodzież przy współudziale rodziców powinny być włączone w program prewencji i w odpowiedniej formie – np. przez projekty szkoleniowe czy pogadanki – uwrażliwione na przekraczanie granic ich intymności oraz uświadomione, że mają prawo chronić swoją intymność, odmawiając niewłaściwych form bliskości.
20. Dzieci i młodzież powinny zostać poinformowane o istnieniu kodeksu zachowań chroniącego ich godność oraz o możliwości bezpiecznego zgłoszenia ewentualnych naruszeń kodeksu do wyznaczonej i cieszącej się ich zaufaniem osoby.
21. Możliwość zgłoszenia dotyczy naruszeń tak ze strony dorosłych jak i animatorów oraz ze strony rówieśników.

Struktury pomocowe

22. Konferencja Episkopatu wyznacza osobę koordynującą działalność prewencyjną na skalę ogólnopolską. Jest nią powołany podczas 363 Zebrania Plenarnego KEP, w czerwcu 2013 r., Koordynator ds. ochrony dzieci i młodzieży.
Do obowiązków Koordynatora należy:

- 22.1. wspieranie wymiany doświadczeń na poziomie krajowym;
 - 22.2. wspieranie działań osób odpowiedzialnych za prewencję w kościelnych jednostkach organizacyjnych oraz w grupach dzieł wychowawczych i oświatowych o podobnym charakterze;
 - 22.3. wypracowanie standardów jakości w zakresie prewencji i ich upowszechnianie;
 - 22.4. opracowanie i rozwój ogólnopolskich programów szkoleniowych;
 - 22.5. współpraca z odpowiednimi organami państwowymi odpowiedzialnymi za prewencję;
 - 22.6. współpraca z biurem prasowym episkopatu i mediami w celu tworzenia przychylniej atmosfery dla ochrony dzieci i młodzieży przed wykorzystaniem seksualnym w skali całego społeczeństwa.
23. Koordynatora wspiera zespół, który służy swoim doświadczeniem i wiedzą w rozpoznawaniu zagrożeń, ustalaniu strategii ochrony dzieci i młodzieży i zwalczania zjawiska ich wykorzystywania seksualnego oraz w opiniowaniu inicjatyw legislacyjnych dotyczących tej materii. Członków zespołu zatwierdza Konferencja Episkopatu Polski. Zespół działa na podstawie regulaminu zatwierdzonego przez KEP.
24. Temat prewencji ma swoje widoczne miejsce na stronach internetowych diecezji i innych jednostek organizacyjnych Kościoła oraz katolickich instytucji oświatowo-wychowawczych i organizacji młodzieżowych.
25. Jednostki organizacyjne Kościoła podejmujące pracę z dziećmi i młodzieżą powinny mianować osobę odpowiedzialną za prewencję. Do jej zadań należy wspieranie i koordynacja działań prewencyjnych, a w szczególności:
- 25.1. doradztwo przy planowaniu i przeprowadzaniu projektów związanych z prewencją;
 - 25.2. przygotowywanie i upowszechnianie odpowiednich materiałów związanych z prewencją;
 - 25.3. wspieranie wymiany doświadczeń;
 - 25.4. informowanie opinii publicznej o podejmowanych działaniach prewencyjnych;
 - 25.5. monitorowanie realizacji obowiązku szkoleń;
 - 25.6. superwizja jakości szkoleń;
 - 25.7. informowanie koordynatora krajowego o podejmowanych działaniach i napotykanym trudnościach.

*Powyższy tekst został przyjęty
podczas 365. Zebrania Plenarnego KEP,
które odbyło się w Warszawie w dniach 10-11 czerwca 2014 r.*